

Sygn. akt V ACa 298/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Bogdan Świerczakowski (spr.)

Sędziowie: SA Przemysław Kurzawa

SA Marcin Strobel

Protokolant: Małgorzata Szmit

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S. (1) i T. S. (2)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą
w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 lutego 2018 r., sygn. akt II C 122/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od T. S. (1) i T. S. (2) na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty po 2.708,50 zł (dwa tysiące siedemset osiem złotych i pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od T. S. (1) i T. S. (2) na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty po 4.314,50 zł (cztery tysiące trzysta czternaście złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Marcin Strobel Bogdan Świerczakowski Przemysław Kurzawa

Sygn. akt V ACa 298/18

UZASADNIENIE

Powodowie T. S. (1) i T. S. (2) wnieśli o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z 26 maja 2003 r., wydanego w sprawie o sygnaturze akt I C 549/00, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem tego Sądu z 26 czerwca 2003 r. Dochodzone roszczenie uzasadnili w ten sposób, że wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym przedawniła się na podstawie artykułu 125 k.c., w związku z upływem 10 lat od uprawomocnienia się tego wyroku i w tym okresie nie doszło do skutecznego przerwania

terminu przedawnienia. Strona pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 2 lutego 2018 r. w sprawie o sygn. akt II C 122/17 pozbawił wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z 26 maja 2003 r., wydanego w sprawie o sygnaturze akt I C 549/00, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem tego Sądu z dnia 26 czerwca 2003r. i zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa 4.579 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia jest następująca.

Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z 26 maja 2003 r. w sprawie o sygnaturze akt I C 549/00 zasądził solidarnie od T. i T. S. (2) na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wG. kwotę 91.560,25 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 29 grudnia 2000 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części oraz obciążył małżonków S. kosztami procesu. Wyrok stał się prawomocny i postanowieniem z 26 czerwca 2003r. Sąd Okręgowy w Koszalinie nadał mu klauzulę wykonalności. Wnioskiem z 7 października 2003 r. (...) spółka z o.o. wszczęła egzekucję na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego przed komornikiem M. M., działającym przy Sądzie Rejonowym w Końskich. We wniosku egzekucyjnym wierzyciel domagał się prowadzenia egzekucji z nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Końskich prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...). Ponadto wierzyciel domagał się przeprowadzenia egzekucji z ruchomości należących do dłużników. Komornik M. M. na wniosek wierzyciela wszczął egzekucję z nieruchomości wskazanej we wniosku egzekucyjnym.

W wyniku bezskutecznej drugiej licytacji tej nieruchomości, wierzyciel złożył wniosek o jej przejęcie, na podstawie artykułu 984 k.p.c. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Kielcach z 18 lutego 2009 r. wniosek ten został prawomocnie oddalony, w wyniku zaskarżenia przez dłużników postanowienia Sądu Rejonowego w Końskich z 16 września 2008 r. o udzieleniu przybicia na rzecz przejmującego wierzyciela. Sąd Okręgowy w Kielcach uznał, że na skutek bezczynności wierzyciela postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu z mocy prawa na podstawie artykułu 823 k.p.c. z dniem 25 października 2006 r., dlatego wniosek o przejęcie nieruchomości, złożony przez wierzyciela po tej dacie, poza postępowaniem egzekucyjnym, nie mógł odnieść skutków prawnych. Postanowieniem z 4 listopada 2009r. Sąd Okręgowy w Kielcach w ramach sprawowanego nad postępowaniem egzekucyjnym nadzoru judykacyjnego, polecił komornikowi M. M. wydanie dłużnikom zaświadczenia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z mocy prawa, na podstawie art. 823 k.p.c., uchylając postanowienie organu egzekucyjnego o umorzeniu tego postępowania, na podstawie artykułu 985 k.p.c., zaś 11 marca 2010 r. komornik wydał zaświadczenie o takiej treści, jednocześnie potwierdzając, że 16 kwietnia 2009 r. wszczęto ponownie egzekucję z nieruchomości, zgodnie z wnioskiem wierzyciela z 30 marca 2009 r.

Wszczęte powtórnie postępowanie egzekucyjne z nieruchomości również zakończyło się umorzeniem z mocy prawa, ponieważ wierzyciel nie złożył w stosownym czasie wniosku o dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości. Postanowieniem z 6 października 2010 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne z nieruchomości, na podstawie artykułu 823 k.p.c. Postanowieniem z 18 lutego 2011 r. komornik ustalił koszty egzekucji. Postanowienie z 6 października 2010 r. uprawomocniło się na skutek niewniesienia przez strony środków zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym. Po 18 lutego 2011 r. w sprawie egzekucyjnej nie były podejmowane żadne czynności.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów z akt sprawy egzekucyjnej o sygnaturze Km 862/03. W ocenie Sądu I instancji podjęta przez stronę pozwaną próba podważenia treści tych dokumentów, w szczególności poprzez zanegowanie podstaw do umorzenia egzekucji z mocy prawa, nie mogła mieć miejsca, gdyż postępowanie egzekucyjne było objęte nadzorem judykacyjnym i wydanie zaświadczenia z 11 marca 2010 r. nastąpiło w wyniku realizacji wytycznych Sądu Okręgowego w Kielcach, wydanych na podstawie artykułu 759 § 2 k.p.c. Natomiast postanowienie z 6 października 2010 r., wydane przez komornika w sprawie Km 862/03, nie zostało zaskarżone przez wierzyciela przy wykorzystaniu skargi na czynności komornika i w konsekwencji za fakt ustalony w rozpoznawanej

sprawie Sąd I instancji uznał dwukrotne umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 862/03, w wyniku beczynności wierzyciela, to jest na podstawie art. 823 k.p.c.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 125 k.c. roszczenia stwierdzone prawomocnymi orzeczeniami przedawniają się z upływem lat 10, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. W ocenie tego Sądu upłynął 10-letni termin przedawnienia, o którym mowa w tym przepisie, odnośnie do roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z 26 maja 2003 r., gdyż nie doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia na skutek wszczęcia egzekucji. Postępowanie egzekucyjne zostało dwukrotnie umorzone, na podstawie art. 823 k.p.c., zaś umorzenie postępowania na mocy tego przepisu, w brzmieniu obowiązującym przed 8 września 2016 r., następowało z mocy prawa i zaświadczenia wydawane przez komornika miały jedynie charakter deklaracyjny, potwierdzający umorzenie z mocy prawa postępowania egzekucyjnego w wyniku trwającej ponad rok beczynności wierzyciela. Zdaniem Sądu I instancji nie ma przy tym znaczenia eksponowany przez stronę pozwaną argument, że doszło do umorzenia egzekucji z nieruchomości, co wynika z treści zaświadczenia z 11 marca 2010 r. i z treści postanowienia komornika z 6 października 2010 r. gdyż gdyby zostały podjęte jakiegokolwiek czynności w zakresie egzekucji z ruchomości, to również z mocy prawa, na skutek beczynności wierzyciela, egzekucja prowadzona tym sposobem uległa umorzeniu z mocy prawa, na podstawie artykułu 823 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 8 września 2016 r. Zdaniem Sądu Okręgowego z tego względu, pomimo niewymieniania w postanowieniu sposobu egzekucji, należało przyjąć, że postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu z mocy prawa, bez względu na wdrożone przez komornika sposoby egzekucji, ponieważ wierzyciel nie wykazał wymaganej aktywności do prowadzenia tego postępowania, zarówno według przepisów egzekucji z nieruchomości, jak i przepisów o egzekucji z ruchomości.

Sąd I instancji wskazał, iż do skutków prawnych umorzenia egzekucji ex lege ma zastosowanie artykuł 182 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zgodnie którym to przepisem umorzenie postępowania wcześniej zawieszono nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, czyli na przykład skutków w postaci przerwy biegu przedawnienia dochodzonego roszczenia. Sąd Okręgowy przywołał poglądy judykatury mówiące, iż podobne względy jak w postępowaniu rozpoznawczym przemawiają także za przyjęciem w postępowaniu egzekucyjnym ochrony interesów drugiej strony postępowania, gdy wierzyciel nie wykazuje odpowiedniej aktywności przez pewien czas, zaś umorzenie ex lege postępowania egzekucyjnego powinno zatem wywoływać, przy powołaniu się na przepis art. 182 § 2 k.p.c., ten efekt prawny, że złożony wniosek o wszczęcie egzekucji nie może wywierać żadnych skutków prawnych, także w zakresie biegu terminu przedawnienia egzekwowanego roszczenia.

W konsekwencji aprobuując powyższy pogląd, przy uznaniu, że doszło dwukrotnie do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji na podstawie art. 823 k.p.c., Sąd Okręgowy stwierdził, że wierzyciel nie doprowadził do skutecznego przerwania biegu 10-letniego terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym i z tych przyczyn zaszła podstawa do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, o której mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Upływ terminu przedawnienia powoduje, że zobowiązanie staje się zobowiązaniem naturalnym i dłużnik może uchylić się od jego spełnienia, powołując się na zarzut przedawnienia, zaś ta okoliczność stanowi podstawę do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, albowiem roszczenie nim stwierdzone nie może być egzekwowane. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie artykułu 98 § 1 i § 3 k.p.c.,

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła strona pozwana zaskarżając go w całości i zarzucając skarżonemu rozstrzygnięciu:

1) naruszenie przepisu art. 823 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 września 2016 r., poprzez błędne jego zastosowanie i uznanie przez Sąd I instancji, iż postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko powodowi przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Końskich - M. M., sygn. akt KM 862/03, uległo dwukrotnemu umorzeniu z mocy prawa w całości, podczas gdy umorzeniem objęta była tylko i wyłącznie egzekucja z nieruchomości;

2) naruszenie przepisu art. 182 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 125 k.c., poprzez błędne ich zastosowanie polegające na uznaniu przez Sąd I instancji, że w rozpatrywanej sprawie doszło do dwukrotnego

umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko powodom przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Końskich - M. M., sygn. akt KM 862/03, z mocy prawa w całości, które skutkowało uznaniem, że nie doszło do przerwania 10-letniego okresu przedawnienia roszczenia objętego tytułem wykonawczym - wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 26 maja 2003 r., wydanego w sprawie sygn. akt I C 549/00, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem tego Sądu z dnia 26 czerwca 2003 r.;

3) sprzeczność istotnych ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż wnioski dowodowe, zgłaszane przez pozwanego w postaci dowodów z dokumentów, znajdujących się w aktach następujących postępowań sądowych: - Sądu Okręgowego w Koszalinie pod sygn. akt I C 549/00, - Sądu Okręgowego w Koszalinie pod sygn. akt I C 387/03, - Sądu Apelacyjnego w Gdańsku pod sygn. akt I ACz 573/04, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 441/03, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt II Ca 133/04, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt II Cz 247/04, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 304/04, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt II Cz 1002/04, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt II Cz 286/05, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 433/04, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 376/05, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 572/07, - Sądu Rejonowego w Kielcach pod sygn. akt II Cz 296/08, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I C 208/07, - Sądu Rejonowego w Kielcach pod sygn. akt I C 1019/05, - Sądu Okręgowego w Koszalinie pod sygn. akt I C 387/03, - Sądu Apelacyjnego w Szczecinie pod sygn. akt II Cz 197/09, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt I Acz 197/07, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt I C 3088/03, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 270/09, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 311/09, - Sądu Okręgowego w Kielcach pod sygn. akt II Cz 1137/09, - Sądu Rejonowego w Końskich pod sygn. akt I Co 917/10, nie miały wpływu na tok prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Końskich M. M. egzekucji w sprawie sygn. akt KM 862/03, a w rezultacie zaniechania ich przeprowadzania;

4) sprzeczność istotnych ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Końskich -M. M., sygn. akt KM 862/03 z dnia 18 lutego 2011 r. dotyczyło tylko i wyłącznie ustalenia kosztów postępowania, podczas gdy z treści przedmiotowego postanowienia wynika, iż postanowienie to zawiera również rozstrzygnięcie o zakończeniu postępowania egzekucyjnego;

5) niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, powstała w wyniku niedopuszczenia dowodów z dokumentów, znajdujących się w aktach w/w spraw i przez to niewyjaśnienie w jakich datach doszło do prawomocnego zakończenia poszczególnych postępowań, wytaczanych przez powodów, bezpośrednio związanych z wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 26 maja 2003 r., wydanego w sprawie sygn. akt I C 549/00, oraz prowadzonym na jego podstawie postępowaniem egzekucyjnym, jak również nie zbadanie dokonanych przez te Sądy ustaleń co do ewentualnego zaistnienia przesłanek umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa;

6) naruszenie przepisu art. 845 i n. k.p.c. dotyczących egzekucji z ruchomości, poprzez ich błędną interpretację i przyjęcie, że prowadzenie egzekucji z ruchomości wymaga podejmowania przez wierzyciela innych czynności niż złożenie wniosku o wszczęcie takiej egzekucji oraz ewentualnie wniosku o wyznaczenie II licytacji ruchomości, o ile takowe zostaną zajęte w toku egzekucji, a ich I licytacja nie doszła do skutku. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa, ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia - przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, które nie zostały opłacone ani w całości ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własny ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny, z tą jednak zmianą, że nie doszło do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 823 k.p.c. Na tej podstawie postępowanie zostało umorzone dwukrotnie, ale tylko w odniesieniu do egzekucji z nieruchomości. Do zakończenia postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 862/03 doszło dopiero na skutek postanowienia z 18 lutego 2011 r., w którym Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Końskich rozliczył koszty egzekucji, a także stwierdził zakończenie postępowania egzekucyjnego i zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy (postanowienie - k. 242 akt Km 862/03). Postanowienie to zostało wydane po dokonaniu czynności egzekucyjnej dotyczącej egzekucji z ruchomości w 9 listopada 2011 r. (k. 240 akt egzekucyjnych).

Poza tym należało uzupełnić stan faktyczny o okoliczność, iż pozwany jest następcą prawnym (...) sp. z o.o. będącej wierzycielem wskazanym w tytule wykonawczym stanowiącym wyrok Sądu Okręgowy w Koszalinie z 26 maja 2003 r. w sprawie o sygnaturze akt I C 549/00 zaopatrzony w klauzulę wykonalności. O powyższym świadczy nadto załączony do odpowiedzi na pozew odpis KRS (k. 184-192).

Umorzenie postępowania na mocy art. 823 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed 8 września 2016 r. następowało bez potrzeby wydawania postanowienia w tym przedmiocie a zaświadczenia wydawane przez komornika miały jedynie charakter deklaracyjny, potwierdzający umorzenie z mocy prawa postępowania egzekucyjnego w wyniku trwającej ponad rok bezczynności wierzyciela. Rację miał Sąd I instancji i w tym zakresie, iż do oceny skutków prawnych wniosku o wszczęcie egzekucji w razie jej umorzenia na podstawie art. 823 k.p.c. stosuje się odpowiednio art. 182 § 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02). Zgodnie z ówczesną treścią art. 823 k.c. postępowanie egzekucyjne umarzało się z mocy samego prawa, jeżeli wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszono postępowania. Termin powyższy biegł od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej przez organ egzekucyjny, a w razie zawieszenia postępowania - od ustania przyczyny zawieszenia.

Czynność, której nie dokonał wierzyciel musiała być potrzebna do prowadzenia postępowania. Do tej kategorii należał każdy wniosek konieczny do tego, aby organ egzekucyjny mógł kontynuować prowadzenie egzekucji. Bezczynność wierzyciela polega na niepodejmowaniu przez niego czynności, której obowiązek podjęcia wynika wprost z przepisu prawa lub też nałożenia powinności działania przez organ egzekucyjny, bez której niemożliwe byłoby kontynuowanie postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2015 r., I CNP 28/14). W odniesieniu do pierwszej kategorii wymagane czynności mogą obejmować np. wniosek wierzyciela o wyznaczenie drugiej licytacji (art. 983 k.p.c.), zaś do drugiej grupy należą konieczne działania wierzyciela związane ze skutecznością czynności egzekucyjnych. Zatem bezczynność wierzyciela istnieje tylko wtedy, gdy jest on obowiązany do dokonania czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 16/08).

Niezgłoszenie wniosku o przeprowadzenie drugiej licytacji w terminie jednego roku liczonego od dnia, w którym pierwsza licytacja nie doszła do skutku, powoduje umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy samego prawa (por. H. Pietrzkowski, Komentarz do art. 983 k.p.c., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, wyd. V, pod red. T. Erecińskiego). W niniejszej sprawie egzekucyjnej I termin licytacji nieruchomości odbył się w dniu 24 października 2005 r. Jak wskazano w zaświadczeniu komornika sądowego z dnia 28 maja 2010 r. (k. 230 akt Km 862/03), doszło do umorzenia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości mocy prawa, na podstawie art. 823 k.p.c. Można uzupełniająco zauważyć, że nie ma znaczenia okoliczność, iż wezwanie wierzyciela przez komornika do wypowiedzenia się czy ma dalej prowadzić postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom, tj. czy ma wyznaczyć II licytację nieruchomości zostało doręczone pełnomocnikowi wierzyciela dopiero 25 czerwca 2007 r. (k. 109 i k. 111 akt Km 862/03), gdyż wierzyciel dopiero pismem, które wpłynęło do komornika 2 lipca 2007 r. wniósł o wyznaczenie II licytacji nieruchomości (k. 112 akt Km 862/03). Zatem złożenie wniosku o wyznaczenie II terminu licytacji nastąpiło już po upływie rocznego terminu z art. 823 k.p.c.

Opisane umorzenie z mocy prawa dotyczyło jedynie egzekucji z nieruchomości, podczas gdy wniosek o wszczęcie egzekucji poza przedmiotową nieruchomością obejmował również egzekucję z ruchomości posiadanych przez dłużników w miejscu zamieszkania (wniosek o wszczęcie k. 2 akt Km 862/03), co zgodne było z ówczesnym brzmieniem art. 799 § 1 zd. 1 k.p.c.: „Wierzyciel może w jednym wniosku wskazać kilka sposobów egzekucji przeciwko

temu samemu dłużnikowi.”, a także dawną treścią art. 797 k.p.c., zgodnie z którą we wniosku o wszczęcie egzekucji należało wskazać sposoby egzekucji.

Przepis art. 823 k.p.c. miał na celu zdyscyplinowanie wierzyciela do aktywnego udziału w postępowaniu egzekucyjnym, w którym podjęcie określonych czynności egzekucyjnych wymaga jego inicjatywy lub współdziałania. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 16/08, „bezczyńność wierzyciela istnieje tylko wtedy, gdy jest on obowiązany do dokonania czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Taki obowiązek musi znajdować wyraźną podstawę normatywną.” Przepis ten nie znajdował natomiast zastosowania w razie bezczynności komornika.

Analizując zatem ratio legis przepisu art. 823 k.p.c. należało dojść do wniosku, iż wobec bezczynności wierzyciela mającej znaczenie jedynie dla jednego z prowadzonych sposobów egzekucji, mogło dojść do jej umorzenia na podstawie cytowanego przepisu jedynie w zakresie tego sposobu – a więc w niniejszej sprawie wyłącznie co do egzekucji z nieruchomości, i to zarówno z dniem 24 października 2006 r. jak i z dniem 17 kwietnia 2010 r. (postanowienie k. 236 akt egzekucyjnych). Natomiast cały czas toczyła się zawnioskowana przez wierzyciela egzekucja z ruchomości, w ramach której komornik jeszcze 9 lutego 2011 r. podjął czynności w celu zajęcia ruchomości (protokół k. 240 akt komorniczych). Jak trafnie wyjaśnił Sąd Okręgowy w Kielcach w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 listopada 2009 r., II Cz 1137/09, przez umorzenie na podstawie art. 823 k.p.c. zakończyła się tylko część sprawy egzekucyjnej w postaci egzekucji z nieruchomości, nie zaś odnośnie egzekucji z ruchomości. Dlatego nie było podstaw do zarejestrowania drugiego wniosku o egzekucję z nieruchomości pod nową sygnaturą (odpis postanowienia z uzasadnieniem – k. 363-366).

Mając powyższe na uwadze za skuteczny należało uznać podniesiony przez stronę pozwaną zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 823 k.p.c. poprzez uznanie, iż w sprawie doszło do dwukrotnego umorzenia postępowania egzekucyjnego w całości na podstawie tego przepisu, oraz zarzut sprzeczności istotnych ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż postanowienie komornika z 18 lutego 2011 r. dotyczyło tylko i wyłącznie ustalenia kosztów postępowania, podczas gdy z treści przedmiotowego postanowienia wynika, iż zawiera także stwierdzenie zakończenia postępowania egzekucyjnego i w dodatku zapadło ono po przeprowadzeniu czynności egzekucyjnej już po umorzeniu egzekucji z nieruchomości z mocy prawa.

Sąd Okręgowy naruszył również art. 845 k.p.c. przyjmując że prowadzenie egzekucji z ruchomości wymaga podejmowania przez wierzyciela aktywności innej poza złożeniem wniosku o wszczęcie takiej egzekucji oraz ewentualnie wniosku o wyznaczenie II licytacji ruchomości, o ile takowe zostałyby zajęte w toku egzekucji, a ich I licytacja nie doszła do skutku. W przedmiotowym postępowaniu egzekucyjnym nie doszło nawet, pomimo podejmowanych prób, do zajęcia jakichkolwiek ruchomości.

W konsekwencji skutecznym był również zarzut naruszenia przepisu art. 182 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 125 k.c., gdyż wobec ustalenia braku umorzenia ex lege postępowania egzekucyjnego w całości, w sprawie nie zaktualizowała się przesłanka z art. 182 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. prowadząca do upadku skutków złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Podkreślenia wymaga, iż jedynie umorzenie postępowania egzekucyjnego ex lege na podstawie art. 823 k.p.c. powoduje skutki określone w art. 182 § 2 k.p.c. Natomiast wobec braku upadku tych skutków, złożenie wniosku stosownie do art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerwało bieg przedawnienia. Z kolei zgodnie z art. 124 § 1 i 2 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienie biegnie ono na nowo, z tym że w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu organem powołanym do egzekwowania roszczeń, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Zatem dziesięcioletni bieg przedawnienia (mający w tym wypadku zastosowanie stosownie do przepisów intertemporalnych, tj. art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw - Dz.U.2018.1104) roszczenia stwierdzonego w wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z 26 maja 2003 r. został najpierw przerwany wnioskiem o nadanie mu klauzuli wykonalności i zaczął biec na nowo od

zakończenia postępowania klauzulowego, tj. od 26 czerwca 2003 r. Następnie do przerwania biegu przedawnienia doszło wskutek złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji w dniu 7 października 2003 r., zaś 10 letni termin przedawnienia na nowo zaczął biec dopiero po uprawomocnieniu się postępowania o zakończeniu egzekucji z 18 lutego 2011 r., tj. od 18 marca 2011 r. (wobec doręczenia postanowienia dłużnikom w 22 lutego 2011 r., a pełnomocnikowi wierzyciela w dniu 10 marca 2011 r. – k. 243 i 248 akt egzekucyjnych). Do chwili orzekania przez Sąd Apelacyjny nie nastąpiło więc przedawnienie roszczenia stwierdzonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z 26 maja 2003 r. i dlatego brak było podstaw do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Dlatego powództwo podlegało oddaleniu.

Oddalenie powództwa jest równoznaczne z uznaniem powodów za stronę przegrywającą spór, a to w świetle dyspozycji art. 98 § 1 k.p.c., który kreuje zasadę tzw. odpowiedzialności za wynik procesu, rodzi po ich stronie obowiązek zwrotu przeciwnikowi, na jego żądanie, kosztów niezbędnych do celowej obrony. Wyjątek od tej reguły przewidziano w art. 102 k.p.c., który pozwala w wypadkach szczególnie uzasadnionych na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów albo nie obciążenie jej w ogóle kosztami. Trzeba jednak podkreślić, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli, jak w tym przypadku, była ona podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11). Za odstąpieniem od reguły wynikającej z art. 98 k.p.c. nie przemawiał w szczególności charakter tej sprawy (kolejnej toczącej się pomiędzy powodami a pozwaną i jej poprzednikami prawnymi), mającej na celu zniweczenie skutków wyroku zasądzającego świadczenie, co do którego postępowanie egzekucyjne nie przyniosło dotąd dla wierzyciela pozytywnych rezultatów. Mimo niewyegzekwowania zasądzonego roszczenia musiałby on jeszcze ponieść koszty takiego procesu, niezasadnie wytoczonego przez dłużników, co nie dałoby się pogodzić z zasadami słuszności. Przedstawione uwagi w jednakowej mierze dotyczą kosztów procesu za obie instancje.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej zwrot kosztów postępowania przed Sądem I instancji w oparciu o art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 105 § 1 k.p.c. w wysokości po 2.708,50 zł (na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 5.400 zł ustalone na podstawie § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł). O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd także orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 105 k.p.c. Stronie pozwanej należał się zwrot poniesionych przez nią kosztów celowej obrony w postępowaniu odwoławczym, które wygrała w całości, w wysokości po 4.314,50 zł. Na koszty te złożyła się opłata od apelacji w wysokości 4.579 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 4.050 zł (ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Przemysław Kurzawa Bogdan Świerczakowski Marcin Strobel